

De cirkel is rond



Op 24 juni 2024 namen wij afscheid van onze moeder op haar 87-jarige leeftijd. Een inmiddels klein Indisch 'moedertje', die dementeerde en geruime tijd in een kleinschalige woongroep woonde voor dementerenden.

Waar door het verstrijken van de tijd, in onze relatie de rollen omdraaiden en zij meer het kind werd en ik meer de moeder. Zoals de cirkel van het leven, steeds in een andere gelaagdheid.

Ongeveer een maand voor het overlijden, viel het mij op dat wanneer mijn broer en ik in haar bijzijn het hadden over familie of vrienden die waren overleden, onze moeder plotseling vol schoot. En omdat zij 2,5 jaar geleden een beroerte had gehad en daardoor halfzijdig verlamt raakte en niet meer kon praten, vond ik het erg lastig te achterhalen wat er daadwerkelijk in haar omging. Ik vroeg mij af of onze moeder bezig was met haar afscheid.

In dezelfde tijd was ik bezig met het afronden van haar levensverhaal, waaraan is samen met mijn moeder, in de tijd dat ze nog niet erg dementeerde, aan hadden gewerkt. Aangevuld met nieuwe foto's die ik vorig jaar nog van haar schoonzus had gekregen.

Als ik terugblik, is het alsof alles in het universum op zijn plek viel:

Twee weken voor het overlijden wandelde ik met mijn moeder in haar rolstoel. Ze vond het vaak fijn om er even uit te zijn, samen te lunchen of rond te neuzen in wat winkeltjes. Mijn broer en schoonzus reden langs op hun nieuwe fietsen. Dankbaar dacht ik aan alles wat wij van haar hadden kregen, waardoor we in extra luxe konden leven. Ik stopte de rolstoel, ging voor haar staan en nam de tijd om haar uitgebreid te bedanken.

Dankbaar dat ze rond haar 70^{ste} verjaardag de moed had om samen met onze vader het gesloten hoofdstuk in haar levensboek open te slaan en terug te blikken op de tijd van Nederlands-Indië, Nieuw Guinea en de migratie naar Nederland. Hierdoor verbrak ze 'het Indisch Zwijgen', werd ze erkend als oorlogsslachtoffer en kreeg ze recht op een uitkering. Waarvan zowel wij kinderen en de kleinkinderen van genoten hebben.

Ik bedankte haar voor de tijd dat het niet goed met mij ging en mijn ouders mij weer liefdevol in hun huis opnamen en voor mij zorgden.

'Je bent mijn kind', antwoordde ze destijds onmiskenbaar.

Ik vervolgde spontaan mijn betoog door te vertellen hoe trots ik op haar ben: dat ze gezien de traumatische oorlogservaringen in haar verleden, de verliezen die ze heeft meegemaakt en de gedwongen migratie, zich zo goed heeft kunnen houden. Zelfs nadat onze vader overleed in 2009. Zij opeens haar anker kwijtraakte en haar koers zelf moest gaan bepalen, terwijl ze steeds meer vergeetachtig werd. Haar reactie was dat ze spontaan begon te huilen en uiteindelijk hebben we samen gehuild en gaf ik haar een dikke knuffel.

Vooraf na het overlijden van mijn vader leerde ik een andere kant van mijn moeder kennen: tijdens de verschillende overgangen in haar leven openbaarde zich een 'stille kracht'. Ze hervond uiteindelijk iedere keer een nieuwe balans en vervolgde het leven dan weer met veerkracht en met een positieve houding en een lach.

Tenslotte heb ik nog een paar dagen voordat onze moeder overleed samen haar levensverhaal doorgenomen. Ze luisterde naar haar verhaal, bekeek nog aandachtig alle foto's en bij de laatste foto's viel ze in slaap.

Een paar dagen na het overlijden van mijn moeder, bezocht ik haar op de kamer waar zij lag opgebaard. Onze moeder was in haar slaap overleden. Jane, een Indische kennis, liep met mij mee en vroeg of zij ook afscheid van mijn moeder mocht nemen. 'Natuurlijk', antwoordde ik. Eenmaal in de kamer gaf Jane aan dat mijn moeder mij nog iets wilde vertellen. Ik keek verbaasd naar mijn moeder, die op haar bed lag opgebaard. *'Zowel je vader als je moeder zijn nu hier'*, vervolgde Jane. Toen begreep ik dat ze bedoelde dat zij in de geest aanwezig waren.

'Je moeder vertelt dat ze in de war was en niet wist waar zij was. Ze was in het Licht en je vader stond haar op te wachten. Alsof ze weer een jonge vrouw was, rende ze naar hem toe. Ze omarmden elkaar en liepen samen hand en hand verder. Ze wil jullie bedanken voor dat jullie zo goed voor haar hebben gezorgd. Ze vond het moeilijk om dit te zeggen en tegen de tijd dat ze dit tegen jullie wilde zeggen, kon ze niet meer praten'. Er kwamen mensen van de zorg binnen met grote rouwboeketten, waardoor het gesprek ophield. Ik was ontroerd en blij verrast dat ik dit cadeau mocht ontvangen.

Dezelfde avond lag ik op bed en voelde hoe ik plots werd opgetild in het Licht. Ik werd omarmd door Liefde en Lichtheid, terwijl mijn moeder mij nog een dikke knuffel gaf. Een knuffel die zij van haar moeder niet had gekregen en ik haar had geleerd door samen regelmatig te knuffelen.

Ondanks het verlies, herinneringen blijven altijd in het hier en nu aanwezig. Als een warme deken die ik koester en waarmee ik mijzelf omhul. Echo's van heimwee vormen de klanken van de Indische muziek, de countrymuziek, Hawaiï dansen, stilstaan bij het vieren van het leven, de uitgebreide rijsttafel, het genieten van lekker eten, zorgen voor dieren, de waarde van gastvrij zijn en delen.

In periode van het overlijden van mijn moeder volgde ik met collega's de training "Beschermjassen" van Kitlyn Tjin A Djie. Ik leerde dat mijn moeder de 2^e generatie is die zich heeft aangepast. Op de uitvaart van onze moeder vond ik de juiste woorden:

'In uw levensverhaal leeft u leven weer door van generatie op generatie en komt u hiermee ook even 'in the spotlight' te staan. Wat u dik verdient! Bedankt voor alle liefdevolle zorg en aandacht die je ons hebt gegeven!'

De zussen en broers van mijn moeder wilden allemaal haar levensverhaal ontvangen. Mijn moeder was de oudste uit een gezin van 8 kinderen. Zonder haar levensverhaal, zou veel waardevolle informatie over onze voorgeschiedenis verloren zijn gegaan. Een oom is van plan om er via een drukkerij een mooi boek van te laten drukken. Mijn broer en zijn 3 zonen hadden net voor haar overlijden haar levensverhaal gelezen en waren onder de indruk. *'Ik wist niet dat oma zoveel had meegemaakt, daar heeft ze nog nooit over verteld'*, reageerde een kleinzoon. Een nicht reageerde met: *'Ik heb het levensverhaal van je moeder gelezen, mooi en aangrijpend. Ik had veel vragen, die nu zijn beantwoord'*.

Voor mij is het levensverhaal heel belangrijk geweest, te begrijpen waar mijn vage angsten, diep verdriet en pijn vandaan komen en welke wijsheid, moed en doorzettingsvermogen ik heb meegekregen van mijn (voor)ouders.

We hebben besloten om op de volgende neven- en nichten dag de voorgeschiedenis van onze voorouders onder de loep te nemen en onze ervaringen uit te wisselen. Zo blazen we nieuw leven in een oud verhaal. Dus lieve mam, het leven is klaar en de cirkel is rond.

c) Ingrid Struikenkamp 2024